

עין משפט
נר מצוה

יט:

מִדְרָגִין היינו עץ גבי ארונות. תימה לפי־ה דפי' גולל כסוי של ארון דתני' י כל אשר יגע על פני השדה לרצות גולל ודופק ואי־כ גם הגולל מטמא כזהל והיאך היו מדלגין עליו וי"ל דלא קשה דהא תני' בשמחות (פ"ד הלכה כה) ו כל טומאה שאין הנזיר

מגלה עליה אין כהן מוזהר עליה וגולל ודופק אין נזיר מגלה עליהן כדתנן

במס' מזר פרק כהן גדול (דף נד.) והיה אומר ר"ת דלית' להני כללי דהא אמר התם רביעית דס אין הנזיר מגלה עליו עד שיהא חזי לוג ואפילו הכי כהן מוזהר עליו כדאמרין בפרק צהמה המקשה (חולין דף עג.) דרביעית דס הזא מב' מתים טמא ומפקינן ליה מעל כל נפשות מת לא יצא וי"ל דהתם מכל מקום היו שס טומאה שהזיר מגלה עליה אזל גולל

ודופק אינו כלל צנזיר ולכן אין כהן מוזהר עליו אי נמי הא דביימא סברה חוקנים הראשונים [נזיר נג.] שהיו אומרי' רביעית דס גם בתגלחת נזיר וימיו תימא אמאי אין הכנה מטמא

כזהל כיון שהכסוי עצמו מקבל טומאה דכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה אם כן מטמא כזהל וי"ל דאין מטמא אלא דן מילין : שזו אזל דד פנימי טהור כדתנן במסכת אהלות בפט"ו (משה ט) מצית שהיא מלאה משקין טהורים ומוקפת זמיד פתיל ועשאה גולל לקצר הנוגע זה מטמא טומאת שבעה והמצית והמשקין טהורין לפי שזד פנימי כולו טהור ומיזו תימה לפי־ה דפירש צפ"כ דערצוין (דף טו) ו גבי אין עושין מצעלי חיים גולל דופק לקצר ואי גולל היינו כסוי הארון וכי עושין מצעלי חיים כסוי לארון ו ע"כ פרי"ת דגולל היינו מנזה וכן דרך בני אדם ליתן צהמה על הקצר לסימן עד שיתנו עליו מנזהים.

רוב ארונות יש דהם חלף מפח.
וְיִלֵּךְ שָׂרָאסְהָן הָאָרֹן פְּתוּחַ שֵׁאסְהָן סְמוֹס אֲדַרְצָה כִּי יֵשׁ צו פּוֹתַח טַפַּח מַטְמֵא וּאִפְּלִיז צֹד הָרִיקָן שְׂזו כְּדֹאמְרִינן בַּמִּסְכָּת אֶהְלוֹת צַפ"ו (מ"ה) נַפֵּשׁ אֶטוּמֵא הַנוֹגַע זֶה מִן הַגִּדְלִין טַהוֹר פִּי צֹד הָרִיקָן מַפְּנִי שְׂעוּמָאָה צוֹקַעַת וְעוּלֵא צוֹקַעַת יוֹרֵדֶת וְאֵסְהָ מִקּוֹס וְגַר, וְשַׁמַּע שִׁמַּח לוֹ מֵת הָיָה טַפַּח לֵאמֹר אֶמְרֵת לֹא יִטְמָא. וְיִקְיִין מִדְּכֵיתָּ הָאֵשׁ אֲשֶׁר הוּא טְהוֹר וְגַר וְמִן עֵרֵל זֹכֵר וְחַיִּב וְחֹלֵל לְשׁוֹט הַפֶּסַח וְהַכֹּהֵן וְרִשְׁאֵי הַטְּמֵא לִמְחֹר וּלְבַטֵּל הַמִּצְוָה. יְכֹל אָף לַמַּח מַעֲזָה לֹא יִטְמָא, שֵׁאסְ טַמָּא וְנִמָּא בְּמִצְוַת תִּלְּאֵהוּ וְלֹאחֹתוֹ, הֵנֵּה הַנִּזְרֵר מַעֲזָה שֶׁלֹּא לְהַטְמִאוֹת וְכֹתִיב וּלְאֹחֹתוֹ מִזִּמְתָּ לִלְבֹּד מִמֶּנָּה לֹאחֹתוֹ אִינוּ מִיִּטְמָא אֲבָל מִיִּטְמָא לַמַּח מַעֲזָה אִפ"ס הַמַּעֲזָה.

סמל המצוה

רב ניסים גאון

התלמיד. וזה שאמרו יצאת בת קול ואמרה מה כלם אצל ר' אליעזר שהלכה כמותו בכי"מ ראיתי בו ב' תשובות האחת כי בת קול לא אמרה שהלכה כמותו בדבר זה ואלא בכל מקום סתם הוא שאמרה ואיפשר לומר כי בכל מקום וזולתי זה המקום היחה כונתה או מה שדופק לו שטעמו שאין הלכה כר' אליעזר בזה הדבר והיה דברי בת קול כנחותו לקיימם והשנית שלא היחה הכונה אלא לנסות את החכמים אם יניחו הקבלה שבידם והגמרא שבפיהם בשביל בת קול ואם לאו ודומה למה שכתב (דברים י') כי מנסה ה' אלהיכם אתכם והנה נודע

עם כל זאת בירור קבלתם וזה שאמר ר' יהושע (דברים י') לא בשמים היא כלומר כי תורת ה' תימנה וכבר נתנה לנו בסיני והודיענו כי אינו מחליף ממנה ויכיר אחד ואין בתורתנו חסרון ולא פסח כדי שנצטרך אל ראייה מן השמים וכל מקום בתלמוד שיש בו ור' יהושע היא דאמר אין נשתייגין בבת קול מיכן היא עיקרו והכרעה שבירכוחו לר' אליעזר שהיא כינוי לגדיו פירשו במסכת סנהדרין בסוף פרק ד' מיתות (דף קסו) כי בשעת פטירתו התחירו כמו שאמרו עמד ר' יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הותר הנדר : העומדים בשורה הפנימיים פטורין. במס' סנהדרין בפרק כהן גדול (ד"ה) אמרין אמר ר' מנשיב בר עזת שאילית את ר' יאשיה רבה מבית עירלמן דהוצל ואמר לי אין שורה פחותה מידי בני אדם ואין אבליים מן המנין : תרגמה ר' אבא בבית הפרס דרבנן. איתיה לפירושא

סמל המצוה

מי שמתו פרק שלישי ברכות

הרואה פנימה. את חלל ההקף אחורי שורה הפנימית והאכל יושב **סס: מחמת עצמן**. ולא מחמת כבוד שלא צאו לנחם אלא לראות את המאורע: **אין חכמה**. חשונה נגד ה': **אחס טמאה**. שיש זה קצר: **לא צטוורה**. האכל: **צניס הפרס**. דלא מטמא אלא

מדרכניט) והוא שדה שנחרש צו קצר וחשו חכמים שמא דלדלו כלי המחרשה את העצמות והדורס עליה' מסייען ועלם כשעורם מטמא צמגע וצמשא ולא כזהל וכיון דמדרכנן הוא דאסור רצנן הוא דאחלוה ליקרייהו גבי אכל: **מנפה אדם**. לפניו שאס היה שס עצם יראנו דאי דאורייתא הוא לא הוינן מוזלנין ציה כולי האי למיסמך אנפיחא. והך דזיקה לעושה פסח אישתרי ולא לאוכלי תרומה כדאמרין בפרק צדקש (תמניה דף כה): **שנדש**. צרגלים: **י לקראס מלני ישראל**. הרי לכבוד הצריות עוצרים על נפש לא יטמא (ויקרא כה) דהא ר' אלעזר צר דזוק כהן הוה כדאמרין בצבורות (דף לו.): **מדלגין**. מארון לארון: **דצר טורה**. הלכה למשה מסיני: **אינו חוצץ בפני הטומאה**. דנקראת טומאה רלוזס העומת ועולה: **אס לא טעפסה**. קס"ד כל ל"ת קאמר: **כלאו דלא חסור וגו' אחיכו עליה**. איניו סבור דלפי' אמרו לו דצר טורה והוא עומד בפני הכבוד יעבור עליו והא האי נמי דאורייתא הוא: **כל מיני דיצנן וכו'**. והכי קאמר להו דצר שהוא מדצרי סופרים נדחה מפני כבוד הצריות וקרי ליה ל"ת משום דכתיב לא מסור. ודקא קשיא לכו דאורייתא הוא רצנן אחלוה ליקרייהו לעבור על דצריהס היכא דאיכא כבוד הצריות כגון לטלטל בשבת אצנים של בית הכסא לקנות (שבת דף פא.): או מי שנפסקה ציזית טליחו בצרמלית לא הנריכו להניח טליחו שס וליכנס לצייתו

ערוס (מנחות דף תל.): ופיא **צניס הקצרות**. האצדה: **ואינה לפי כבודו**. אין האצדה חשונה לפי כבודו להשיצה: או **שהיפה מלאכתו מרובה**. שדמי בטול מלאכתו לרדוף אחריה ימיריס על דמי האצדה ולא ירצו הצעלים להשיצ לו יותר ממנה שמשיצ להס ונמלא הוא מפסיד: **וגמר מינה**. לגבי כלאים דאמרן פושטין אפילו בשוק: **ממונה**. לקמן מליסורא: **ולאחוסו מה תלמוד לומר**. צנזר כתיבי) כל ימי היציר לה' על נפש מת לא יצא וסמך ליה לאציו ולאמנו לאחיו ולאחוסו לא יטמא להס דהא כולה צכלל על נפש מת לא יצא היו ולמה יצאו לאציו פרט למת מנזיה לאמנו מה תלמוד לומר משום מת מנזיה לא אינטריך דמלאציו נפקא ודרשי ליה בצפריי ללמוד שאס היה נזיר זה כהן דהוו עליה שמי קדושות אף הוא לאמנו הוא דלא יטמא

אכל מטמא הוא למת מנזיה לאחיו מה תלמוד לומר הרי שהיה כ"ג והוא נזיר אף הוא לאחיו לא יטמא אכל מטמא למת מנזיה ולאחוסו מה תלמוד לומר אס אינו ענין לזה מנהו ענין למי שהולך לשחות את פסחו ולמול את צנו שמטמא למת מנזיה: **והשול שמה לו מה**. מקרציו יכול יטמא להס: **אחרם לא יטמא**. **הואיל ועונת שמיטת הפסח היא** וחלה עליו חוצת הפסח שהוא צכרת אס יטמא יצטל מלעשות פסח. ולמול את צנו נמי ו מנזת כרת היא ואית דאמרי צעריי פסחים נמי קאמר דמילת זכריו מעכב הפסח: **אכל**

הוא דאינו מטמא אכל מטמא למת מנזיה: **אמרת לא יטמא**. פניי שקאי על אדם שהוא נזיר וכהן גדול ועושה פסח וטמאהו אסוי צע"כ ופרין מהא צרייתא דהכא דקאמר לפי יטמא ומאי פרין דילמא שאני הכא דמיירי דכל קדושות האלו צו דפרישי' אכל נפשו

הוא דאינו מטמא אכל מטמא למת מנזיה: **אמרת לא יטמא**. פניי שקאי על אדם שהוא נזיר וכהן גדול ועושה פסח וטמאהו אסוי צע"כ ופרין מהא צרייתא דהכא דקאמר לפי יטמא ומאי פרין דילמא שאני הכא דמיירי דכל קדושות האלו צו דפרישי' אכל נפשו

דפירקא קאמ באהלות [משנה ג] אלו טטמאין במגע ובמשא ואין טטמאין באהל עצם כשעורה וכו' מכלל דאי לא הוה ביה כשעורה אינו מטמא ובפרק יו"ט הכפורים [יו"ט דע"ס] אמרין בעי רב אשי עצם כשעורה שאמרו בקליפתה או בלא קליפתה בלתי או ביבשה ואמר רב פפא לתא שיבולת מיקריא בלא קליפתה (עי' נדרים דף מ"א) ערסן מיקרי: ת"ש ולאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה הולך לשחות את פסחו. וא ברייתא אהא קרא קיימא דאיהו ביה דהמנא לנירד מליטמא דכתיב (מגדב ו) לאביר ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא זה שדבר הכתוב בכל אלו הקרובין צריך היה הדבר להוכיח את כולם שאי אפשר שיוכיר דבר שאין בו תלמוד דכתיב (דברים לב) כי לא דבר רק הוא כסם ואין לנו דרך לידע לאיזה תלמוד נכתבו כלם אלא מקבלת החכמים דיל שיש כאנו

מסורת הש"ס

א) תוספתא פ"ב שמחות פ"ג, ב) נעירובין סג. סנהדרין פ"ב. טענות ל: א) עירובין דף ל: פסחים דף צב: מ"ק דף ה: מגילה דף כה: תכופות דף כח: צבורות דף כט. מ"ה דף מ. ועיין בכל המקומות ותמלא שניו טעמאות כדאוריסן, ד) מנחות דף לו: [שבת פא: ד: מגילה ג: עירובין מא: א] ב) סנהדרין דף נה: מ"ה דף נ: א) סנהדרין דף יח: צ"מ דף ג, ו) תכופות מ: מו: קדושין ג: צ"מ כ: א) מגילה ג: מ"ז סח: סנהדרין לה: זמחם ק. ב) (תכופות כח: א) ו"ה"א לקראת אחר ד"ה מדלגין, ב) [נמסדר ו, ט] [ימות ע: א] [נחוספתא] פ"ג [חולין עב, א] [נשבת קנז: פ"ג [נמסות], ב) [נשבת קנז: ד"ה עד שסמס כמזו מוס' ביצר כולאז ע"ש וע"ש מוס' תכופות דף ד: ד"ה עד מוס' סוכה כה. ד"ה ולא מוס' סנהדרין מו: ד"ה מסימסות], ט) [נע"ש ע"ש מיר נג: מוס' צ"ב ק: ד"ה ודומן],

סמל המצוה

תורה אור השלם

- א) חקמה ואין תבונה ואין עצה לנגד יי: משיי כא ל
- על פי תורהו אשר יורוף וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֵאמָר לָךְ תַּעֲשֶׂה לֹא תִסָּר מִן הַדִּבֶּר אֲשֶׁר יִצְרֹךְ לָךְ מִן שְׁמוּאֵל. דברים יז יא
- לא תא תא את שור אֲחִיךָ או שֵׁן אִתּוֹ שְׂנֵאִים וְהִתְעַלְמָתָּ מִמֶּנּוּ וְהָשִׁיב עָלֶיכֶם לְאִחִיךָ: דברים כב א
- לָאָבִיו וְלֵאחִיו לְאִחִיו וְלֵאחֹתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמִתָּם בִּי נֶזֶר אֱלֹהִיו עַל מַעֲבָדָיו ו

סמל המצוה

הנהגות הב"ח

א) רש"י ד"ה אמרת וכו' נמי מצוה שיש בה כרת היא: (תוס' ד"ה מדלגין וכו' וימיה לפי־ה דאמרין פ"ק דעירובין א) ליל. ותיבת גבי ממחן: (א) בא"ד סמו לארון. י"ב ע"י מנזי: ד' ד"ה עד שסמס וכו"ס שאל קנז: מפרי' יזמר וע"ש: (ד) ד"ה רוב וכו' טפח על טפח וכו' אלא כמים:

סמל המצוה

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש וסו"ק, ושפיר קא חייץ.

סמל המצוה

רב ניסים גאון (המשך)

דבית הפרס בסמי' אהלות (פ"ק י"ח מ"ב) במתניין ובתוספתא (פ"ק י"ז) ובפרק משקין בית השלחין (פ"ק ד"ה) תניא ג' בית ביה עפר בית הקברות לפי שאי ושהיה שנחשו בה בקר ושהה בוכין מאי שדה בוכין א"ר רבינא בן אבא רב שמאי דעולא שיה שמפטיירין בה מתים וטעמא מאי אמר רב חסדא אמר אבימי' משום יאוש בעלים נעזו בה ופרשו קמאי ונאי היא בית הפרס שיה שנחשו בקר בעד כמה [אהלות פ"יז מ"א] ק' אמה לכל רוח ורוח דקבר משוי בית הפרס מקום הקבר טומאה דאורייתא היאך דנחשו טומאה דרבנן דלמא איכא עצם כשעורה אי נמי אית ביה עפר בית הקברות לפי שאי אפשר לעצם כשעורה שלא ינשוף ברגל עיקרה בספירי (פ' חזקת) וכל הנוגע בעצם או עצם כשעורה וכן העתיקו משמו של בער עליו השלום כדאמרין [נזיר גז] עצם כשעורה הלכה ואמרין תו שאין הלכה כר' אליעזר בזה הדבר והיה דברי בת קול כנחותו לקיימם והשנית שלא היחה הכונה אלא לנסות את החכמים אם יניחו הקבלה שבידם והגמרא שבפיהם בשביל בת קול ואם לאו ודומה למה שכתב (דברים י') כי מנסה ה' אלהיכם אתכם והנה נודע

עם כל זאת בירור קבלתם וזה שאמר ר' יהושע (דברים י') לא בשמים היא כלומר כי תורת ה' תימנה וכבר נתנה לנו בסיני והודיענו כי אינו מחליף ממנה ויכיר אחד ואין בתורתנו חסרון ולא פסח כדי שנצטרך אל ראייה מן השמים וכל מקום בתלמוד שיש בו ור' יהושע היא דאמר אין נשתייגין בבת קול מיכן היא עיקרו והכרעה שבירכוחו לר' אליעזר שהיא כינוי לגדיו פירשו במסכת סנהדרין בסוף פרק ד' מיתות (דף קסו) כי בשעת פטירתו התחירו כמו שאמרו עמד ר' יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הותר הנדר : העומדים בשורה הפנימיים פטורין. במס' סנהדרין בפרק כהן גדול (ד"ה) אמרין אמר ר' מנשיב בר עזת שאילית את ר' יאשיה רבה מבית עירלמן דהוצל ואמר לי אין שורה פחותה מידי בני אדם ואין אבליים מן המנין : תרגמה ר' אבא בבית הפרס דרבנן. איתיה לפירושא

סמל המצוה